

ІКОНОГРАФІЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>02 Культура і мистецтво</i>
Спеціальність	<i>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>
Освітня програма	<i>Образотворче мистецтво</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>3 кредити ЄКТС/ 90 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції (один раз на два тижні починаючи з 1-го тижня), Практичні заняття (один раз на два тижні бажано після лекції) Для заочників згідно графіку сесії</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: доктор мистецтвознавства, професор, Оляніна Світлана Валеріївна s.olianina@kpi.ua Практичні: доктор мистецтвознавства, професор, Оляніна Світлана Валеріївна s.olianina@kpi.ua</i>
Розміщення курсу	<i>https://do.ipu.kpi.ua/course/view.php?id=2719&notifyeditingon=1 https://classroom.google.com/u/0/c/MTQ2NDA5MjU3ODM2?hl=ru</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Мета курсу: дисципліна вивчається задля формування загальних уявлень про специфіку художньої мови християнського мистецтва, здатності орієнтуватися в релігійних сюжетах, знання основні етапів розвитку іконографії християнського мистецтва Сходу і Заходу, формування високого рівня загальної культури, навичок до джерелознавчого аналізу пам'яток християнського мистецтва, вміння інтерпретувати їх як тексти культури, здатності розуміти їх семантику і значення в історії розвитку світового мистецтва, необхідних для розробки об'єктів художнього проектування.

Предмет дисципліни: предметом вивчення навчальної дисципліни «Іконографія» є сюжети і символи християнського мистецтва, які вивчаються на матеріалі ранньохристиянського і візантійського мистецтва, пам'ятках християнського Заходу та Сходу.

В результаті засвоєння кредитного модуля студенти мають продемонструвати такі програмні результати навчання:

- Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

- Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.
- Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).
- Визначати мету, завдання та етапи мистецької та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.
- Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.
- Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.
- Розуміти вагомую роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.
- Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна викладається в 1-му семестрі 1-го курсу навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Для опанування предмета потрібні знання з історії світового мистецтва на рівні шкільної програми. На результатах навчання даного курсу базуються дисципліни: ілюстрування, основи стилізації; сюжетна ілюстрація; композиція видання.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1 семестр				
Розділ 1. Формування іконографії християнського мистецтва				
Тема 1.1. Іконографія як наука і метод дослідження. Іконографія ранньохристиянського мистецтва	6	2	2	2
Тема 1.2. Формування християнського мистецтва. Періодизація візантійського мистецтва	6	2	2	2
Тема 1.3. Символіка складових частин християнського храму і система живописного оформлення. Німб і хрест в християнському мистецтві та їх символічне значення	6	2	2	2
Разом за розділом 1	18	6	6	6
Розділ 2. Іконографія основних персонажів і сюжетів християнського мистецтва				
Тема 2.1. Іконографія Ісуса Христа: проблема зображення Бога у візантійському мистецтві	8	2	2	4
Тема 2.2. Іконографія зображень ангелів, іконографія Богоматері	8	2	2	4
Тема 2.3. Іконографія дванадцяти апостолів, вибраних пророків, деяких найбільш шанованих	8	2	2	4

християнських святих				
Тема 2.4. Іконографія циклу дванадцяти празників та страсного циклу. Іконографія композиції «Страшний суд»	8	2	2	4
Тема 2.5. Євангельські теми в іконографії, тема Небесного Єрусалима в іконографії Сходу і Заходу	8	2	2	4
Тема 2.6. Іконографія іконостаса	6	2	2	2
Разом за розділом 2	46	12	12	22
Разом за 1 семестром	64	18	18	28
Екзамен				26
Всього годин	90	18	18	54

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

1. Бенчев И. Иконы ангелов. Образы небесных посланников. Москва, 2005. 255 с.
2. Демус О. Мозаики византийских храмов. Принципы монументального искусства Византии: пер. с англ. Э. С. Смирновой. Москва: Индрик, 2001. 160 с. (pdf)
<http://www.orthedu.ru/uchposob/ikonografia/13291-otto-demus-mozaiki-vizantiyskih-hramov-principy-monumentalnogo-iskusstva-vizantii.html>
3. Всеобщая история искусств. Т.2. Кн. 1. Искусство Средних веков. Москва: Искусство, 1961. 508 с.
4. Кондаков Н. П. Лицевой иконописный подлинник: Историч. и иконографич. очерк. Т. 1. Иконография Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа. Санкт-Петербург: Ком. попечительства о рус. иконописи, 1905. [2], 97 с., 143 л. ил.
5. Кондаков Н.П. Иконография Богоматери. Санкт-Петербург: Тип. Имп. Академии наук, 1914. Т 1: 387 с.; 1915. Т. 2. Ч. 1, 2: 472 с.
6. Лазарев В. Н. История византийской живописи. Москва: Искусство, 1986. Т. 1. 332 с.
7. Мифы народов мира. Энциклопедия. В 2-х томах (2-е издание). Москва, 1987, 1988. Том 1, 2.
http://platona.net/load/knigi_po_filosofii/slovari_ehnciklopedii/mify_narodov_mira_enciklopedija_t_oma_2_izdanie/23-1-0-714
8. Овчинников, А. Н. Символика христианского искусства. Москва: Родник, 1999. 528 с.
http://lib.uni-dubna.ru/search/files/rel_ecz_sbornik/rel_ecz_sbornik_nimb.pdf
9. Оляніна С. Український іконостас. Символічна структура та іконологія. Київ: АртЕк, 2019. 400 с.
10. Покровский Н. В. Очерки памятников христианской иконографии и искусства. С.-Петербург, 1900. [6], XVI, 481 с. <https://azbyka.ru/otechnik/books/original/19879/Binder10.pdf>
11. Припачкин И А. Иконография Господа Иисуса Христа. Москва, 2001. 151 с.
12. Таранушенко С. А. Український іконостас // Записки НТШ. Праці секції мистецтвознавства. Львів: НТШ, 1994. Т. 227 (CCXXVII). С. 141–164.
13. Уваров А. С. Христианская символика. Том 1. Символика древнехристианского периода. Москва, 1908. Ч. 1.: Символика древнехристианского периода. 212 с. (pdf)
<http://www.byzantium.ru/library/uvarov.pdf>
14. Холл Дж. Словарь сюжетов и символов в искусстве / пер. с англ. и вступ. ст. А. Майкапара. Москва: Крон-пресс, 1999. 655 с.
15. Himka J.-P. Last Judgement. Iconography in the Carpathians. Toronto: University of Toronto Press, 2009. 301 p.
16. Иконографический метод анализа произведений искусства: возникновение, эволюция, сфера применения <https://refdb.ru/look/3130723.html>

Допоміжна

1. Айналов Д. В. Эллинистические основы византийского искусства. Исследования в области истории ранневизантийского искусства. Санкт-Петербург, 1900.
2. Бельтинг Х. Образ и культ. История образа до эпохи искусства. Москва, 2002.
3. Фрэйзер Дж. Дж. Золотая ветвь: исследование магии и религии. В 2 т. / пер. с англ. М. Рыклина. Москва: ТЕРРА-Книжный клуб, 2001. Т. 1: 524 с.; Т. 2: 496 с.

4. Этингоф О. Е. Образ Богородицы. Очерки византийской иконографии XI–XIII вв. Москва: Прогресс-традиция, 2000. 312 с.
5. Успенский Л. А. Богословие иконы Православной Церкви. Париж, 1989.
6. Grabar A. Christian Iconography. A Study of its Origins. Princeton, 1968.
7. Encyclopedia of comparative iconography : themes depicted in works of art / ed. Helene E Roberts. Chicago : Fitzroy Dearborn, 1998. Volume 1; 2.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
Розділ 1. Формування іконографії християнського мистецтва	
1	<p>ЛЕКЦІЯ 1. Тема: Іконографія як наука і метод дослідження. Іконографія ранньохристиянського мистецтва</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> живопис катакомб II–IV ст., сюжети і символи ранньохристиянського мистецтва); художнє оформлення перших християнських храмів (храми Равенни, Італія): мавзолей Галли Плацидії, баптистерій православних, аріанський баптистерій, базиліка Сант-Аполлінарія-Нуово, базиліка Сант-Аполлінарія-ін-Класі, базиліка Сан-Віталє) [16; 3, с. 8–16; 6, с. 21-35; 10, с. 1–72].</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з загальним уявленням про іконографію, як метод дослідження, стінописами римських катакомб II–IV ст., символікою ранньохристиянського мистецтва, художнім оформленням перших християнських храмів [16; 3, с. 8–16; 6, с. 21-35; 10, с. 1–72].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
2	<p>ЛЕКЦІЯ 2. Тема: Формування християнського мистецтва. Періодизація візантійського мистецтва</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> доба Юстиніана та VII ст. (527–730), перші суперечки про допустимість зображень; доба іконоборства (726–842) і мистецтво цього періоду; теорія образу у візантійському мистецтві македонської династії (867–1054) [2; 6, с. 36–86].</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з прийнятою в мистецтвознавстві періодизацією візантійського мистецтва і теорією образу у візантійському мистецтві македонської династії [2; 6, с. 36–86].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
3	<p>ЛЕКЦІЯ 3. Тема: Символіка складових частин християнського храму і система живописного оформлення. Німб і хрест в християнському мистецтві та їх символічне значення</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> варіанти форм та кольорів німбів у мистецтві та їх символічне значення; еволюція німбів у християнському мистецтві; хрест у міфопоетичних і релігійних системах, типологічні різновиди, символіка хрестів у християнській традиції [7, с. 12–14; 8, с. 10–67].</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з системою живописного оформлення християнського храму, його складовими та їх символікою [2; 6, с. 36–86]; ознайомитися з усталеною в культурі і в християнській традиції багатшаровою символікою німбу та хреста [7,</p>

	<p>с. 12–14; 8, с. 10–67].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
Розділ 2. Іконографія основних персонажів і сюжетів християнського мистецтва	
4	<p>ЛЕКЦІЯ 4. Тема: Іконографія Ісуса Христа: проблема зображення Бога у візантійському мистецтві</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> Нерукотворні образи як першоджерело іконографії Ісуса Христа; оглавні, оплічні, поясні, ростові зображення Ісуса Христа; символічні зображення Ісуса Христа [4; 11].</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з основними варіантами персональних і символічних зображень Ісуса Христа [4; 11].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
5	<p>ЛЕКЦІЯ 5. Тема: Іконографія зображень ангелів, іконографія Богоматері</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> літературні джерела іконографії сил небесних; основні типи зображень Богоматері (з немовлям і без нього); взаємозв'язок іконографічного типу та епітету; символічні зображення Богоматері; символи та атрибути Богоматері; сцени Акафіста Богоматері.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з основними варіантами зображень ангелів у візантійському мистецтві та типами зображень Богоматері [5].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
6	<p>ЛЕКЦІЯ 6. Тема: Іконографія дванадцяти апостолів, вибраних пророків, деяких найбільш шанованих християнських святих</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> особливості вбрання та атрибути апостолів; іконографія та атрибути пророків [1; 7, с. 76–78; 14].</p> <p>особливості зображень вибраних святих у візантійському та поствізантійському мистецтві (Йоана Хрестителя, св. Варвари, св. Катерини, св. Агнеси, св. Миколая, св. Георгія, св. Дмитрія, св. Пантелеймона) [14].</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з основними варіантами зображень апостолів, вибраних пророків, найбільш шанованих християнських святих [1; 7, с. 76–78; 14].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
7	<p>ЛЕКЦІЯ 7. Тема: Іконографія циклу дванадцяти празників. Іконографія композиції «Страшний суд»</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> основні іконографічні схеми циклу дванадцяти празників та їх варіанти в мистецтві Заходу і Сходу; особливості іконографії і символіка композиції «Страшний суд» та їх варіанти в мистецтві Заходу і Сходу [10; 8, с. 190–205; 15].</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з основними варіантами зображень циклу дванадцяти празників [10; 8, с. 190–205], ознайомитися з основними варіантами зображень композиції «Страшний суд» [15].</p> <p><i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>

8	<p>ЛЕКЦІЯ 8. Тема: Євангельські теми в іконографії, тема Небесного Єрусалима в іконографії Сходу і Заходу</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> Літературні джерела, композиційні схеми, співвідношення «історичного» тлумачення євангельських подій та їх аналогічного розуміння і репрезентації в іконографії; основні іконографічні схеми страсного циклу (сюжети Омовіння ніг, Таємна вечеря, Моління про чашу, Суд Пілата, Хресний шлях, Розп'яття, Покладання в труну, Зішестя в пекло (Воскресіння); представлення теми Небесного Єрусалима в іконографії Сходу і Заходу. <i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з основними варіантами зображень євангельських сюжетів, варіантами зображення Небесного Єрусалима в іконографії Сходу і Заходу [10; 8, с. 426–478]. <i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>
9	<p>ЛЕКЦІЯ 9. Тема: Іконографія іконостаса.</p> <p><i>Перелік основних питань:</i> вівтарна огорожа як джерело розвитку іконостаса; формування візантійського темплону; середньовічна структура та іконографія іконостаса; формування іконостаса-архітектурної рами в ранньомодерний час; архітектурно-пластичні та іконографічні особливості українського іконостаса [9; 12]. <i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з розвитком іконографії візантійської вівтарної огорожі, а в подальшому – іконостаса [9; 12]. <i>Дидактичні засоби:</i> Презентація <i>PowerPoint</i> за темою лекції.</p>

Практичні заняття

Основні завдання циклу практичних занять:

Практичні заняття мають на меті сприяти засвоєнню і закріпленню змісту кредитного модуля; сформувати у студентів вміння працювати з мистецтвознавчою та навчально-методичною літературою, розвинути навички готувати доповіді на теми іконографії візантійського мистецтва, аналізувати твори світового мистецтва, виявляти їх іконографічні особливості.

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва розділу, теми (окремого питання), що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
1	Ознайомитися з загальним уявленням про іконографію як науку і метод дослідження. Ознайомитися з сюжетами і символами ранньохристиянського мистецтва [16; 3, с. 8–16; 6, с. 21–35; 10, с. 1–72].	2
2	Ознайомитися з прийнятою в мистецтвознавстві періодизацією візантійського мистецтва [2; 6, с. 36–86].	2
3	Ознайомитися з системою живописного оформлення християнського храму, його складовими та їх символікою [2; 6, с. 36–86]. Ознайомитися з усталеною в європейсько-азіатському культурному колі і в християнській традиції багат шаровою символікою німбу. Ознайомитися з символікою хреста в міфопоетичних і релігійних системах, християнському мистецтві [7, с. 12–14; 8, с. 10–67]	2
4	Ознайомитися з основними варіантами персональних і символічних зображень Ісуса Христа [4; 11]	4

5	Ознайомитись з основними варіантами зображень Сил небесних в християнському мистецтві, персональних і символічних зображень Богоматері [5].	4
6	Ознайомитися з основними варіантами зображень апостолів, вибраних пророків, найбільш шанованих християнських святих [1; 7, с. 76–78; 14].	4
7	Ознайомитися з основними варіантами зображень циклу дванадцяти пражників [10; 8, с. 190–205], ознайомитися з основними варіантами зображень композиції «Страшний суд» [15].	4
8	Ознайомитися з основними варіантами зображень євангельських сюжетів, варіантами зображення Небесного Єрусалима в іконографії Сходу і Заходу [14].	4
9	Ознайомитись з розвитком іконографії візантійської вівтарної огорожі, а в подальшому – іконостаса [9; 12].	2
Підготовка до екзамену		26
Всього годин		54

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Іконографія», студенти:

на практичних заняттях

під керівництвом викладача:

- демонструють підготовлені презентації з проблемних питань і тем;
- дають відповіді на запитання викладача.

Завдання та матеріали для проведення творчих завдань подаються у **додатку В** до силабусу.

Відвідуваність і виконання завдань

Для студентів, які бажають повноцінно засвоїти програму курсу й отримати відмінні результати навчання, необхідні 100% відвідування лекційних і практичних занять. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються. Дедлайн відпрацювань – передостаннє практичне заняття. Для виконання практичних завдань не рекомендується використовувати матеріали, знайдені в ненадійних джерелах, зокрема у блогах у мережі Інтернет або публікаціях, що не мають автора, оскільки, як правило, вони мають низьку якість (окрім Вікіпедії). У разі сумнівів слід проконсультуватися з викладачем.

Політика університету:

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: робота на 9 практичних заняттях у формі доповідей з використанням презентацій з проблемних питань теми.

Семестровий контроль: екзамен.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що отримуються за:

- 1) роботи на 9 практичних заняттях;
- 2) відповідь на питання експрес-опитування;
- 3) відповідь на питання екзаменаційного білета.

Робота студента:

- на дев'яти семінарських заняттях визначає 72% його рейтингу з кредитного модуля;
- відповідь на питання екзаменаційного білета визначає 28% його рейтингу з кредитного модуля.

Студент отримує найвищий семестровий рейтинг, якщо він:

- бере активну участь у роботі на практичних заняттях;
- повно розкриває тему доповіді;
- відповідає питання експрес-опитування або на уточнюючі питання за темою доповіді.

Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях на базі недостовірних джерел інформації спричиняють зниження рейтингу студента.

Очікується, що доповіді на практичні заняття студент готує і доповідає самостійно або не більше ніж два студенти готують доповідають за обраною темою.

Викладач оцінює роботу студента на кожному практичному занятті. Рейтинг студента відображається в особистому кабінеті електронного кампусу.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Роботи на 9 практичних заняттях (максимальна кількість балів на 1-му практичному занятті складає 8 балів)

повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд	8
достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності)	7
неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	6

2. За відповіді на експрес-опитування або на уточнюючі питання за темою доповіді на занятті студенту нараховується 1 бал.

Календарний контроль:

Календарний контроль проводиться двічі на семестр. Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

Критерій		Перший календарний контроль	Другий календарний контроль
Термін		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання позитивного календарного контролю	Поточний рейтинг	18 ≥ балів	36 ≥ балів

3. Відповідь на екзамені оцінюється у 28 балів та складається з двох питань. Перелік питань до семестрового контролю (екзамену) надані в **додатку А** до силабусу.

Умови допуску до семестрового контролю: наявність кількості балів не менше від 40

повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації)	23-28
достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації)	11-22
неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	1-10

Екзаменаційна оцінка складається додаванням балів за відповідь на питання екзаменаційного білету та рейтингу, який було набрано протягом семестру.

Максимальна екзаменаційна оцінка: 100 балів = 72 балів (семестровий рейтинг) + 28 балів (відповідь на питання екзаменаційного білету). Якщо студент набрав мінімально допустимий рейтинг (40 балів), то для мінімально достатньої екзаменаційної оцінки (60 балів) на екзамені потрібно набрати не менше ніж 20 балів: 60 балів = 40 балів (семестровий рейтинг) + 20 балів (екзамен).

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше, ніж 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

За наявності у студента документів, які підтверджують його участь у олімпіадах (міських, міжміських, всеукраїнських тощо) за темою практичного заняття або розділу кредитного модуля ці теми можуть зараховуватись за відповідною тематикою та відповідними балами РСО.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено: професор кафедри, доктор мистецтвознавства Світлана ОЛЯНІНА

Ухвалено: кафедрою графіки (протокол № 13 від 27.05.2021)

Погоджено Методичною комісією Видавничо–поліграфічного інституту (протокол № 6 від 25.06.2021), Вченою радою ВПІ № 9 від 29.06.2021 р.

Перелік питань до семестрового контролю (екзамену)

Зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»	
Рівень вищої освіти	першого (бакалаврського) <small>(назва ступеня)</small>
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація <small>(код і назва напрямку підготовки)</small>
Освітня програма	Образотворче мистецтво <small>(код і назва спеціальності)</small>
Навчальна дисципліна	ІКОНОГРАФІЯ <small>(назва)</small>
ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № _____	
1	<i>Питання з переліку наведених нижче питань</i>
2	<i>Питання з переліку наведених нижче питань</i>
Затверджено на засіданні кафедри	Графіки <small>(назва кафедри)</small>
Протокол № _____	від « » _____ 202 р.
Завідувач кафедри історії	_____ <small>(підпис) (Прізвище та ініціали)</small>

ПИТАННЯ для формування екзаменаційних білетів

1. Римські катакомби: їх устрій, використання першими християнами у 2-4 ст., класифікація катакомбних зображень.
2. Найпоширеніші сюжети катакомбних розписів і їх алегоричне та символічне тлумачення.
3. Іконографія Христа і Богоматері в катакомбному мистецтві.
4. Ранньохристиянські символи.
5. Особливості храмової декорації Санта Марія Маджоре (432-44 р). Тлумачення сюжетів і аналіз композиційних формул.
6. Архітектура та оздоблення християнських споруд Равенни 5 ст.: мавзолей Галли Плацидії, аріанський баптистерій, баптистерій православних (Равенна).
7. Церква Сан Аполлінарія Нуово в Равенні (кін. 6 ст.): стилістика і порядок зображень. Характеристика Євангельського циклу в нефі.
8. Мозаїки базиліки Сант-Аполлінаре-ін-Класе та базиліки Сан-Витале в Равенні.
9. Храмова архітектура Візантії. Основні типи. Взаємозв'язок форми храму з богослужінням.
10. Ранньовізантійське мистецтво доби Юстиніана та 7 ст. Архітектура та оздоблення Софії Константинопольської.
11. Причини, що призвели до іконоборства. Християнське мистецтво доби іконоборства.
12. Теорія образу у візантійському мистецтві періоду Македонської династії (9-11 ст.). Формування класичного візантійського мистецтва у постіконоборську добу.
13. Принципи і система живописного оформлення християнського храму відповідно до візантійського канону.

14. Німб як атрибут богів у мистецтві Давньої Індії, Сирії, Ірану, Єгипту, в античному мистецтві. Форми німбів у християнському мистецтві і персонажі, яким вони належать.
15. Еволюція круглого німбу в західноєвропейському мистецтві.
16. Хрест як найдавніша символічна знакова форма, основні види хрестів у християнському мистецтві.
17. Іконографія Ісуса Христа: Спас Нерукотворний, Христос-Пантократор, Спас на престолі, Христос-Еммануїл.
18. Іконографічні типи персональних зображень Богородиці: Богоматір Оранта, Богоматір Єлеуса, Богоматір Оранта.
19. Іконографія сил небесних у візантійському мистецтві. Зображення архангелів Михаїла і Гавриїла.
20. Формування іконографії апостолів у ранньохристиянському мистецтві, атрибути дванадцяти апостолів та апостола Павла у візантійському мистецтві.
21. Іконографія, символи, атрибути євангелістів (Іоанна Богослова, Матфея, Луки, Марка).
22. Іконографія найбільш популярних святих: Св. Варвара, Св. Катерина Олександрійська, Св. Параскева П'ятниця.
23. Іконографія найбільш популярних святих: Св. Микола Мірлікійський, Св. Дмитрій Солунський, Св. Георгій.
24. Іконографія сюжету «Різдво Богородиці», його відмінності в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
25. Іконографія теми Воскресіння в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
26. Іконографія сюжету Покров Богоматері, його відмінності в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
27. Іконографія сюжету «Благовіщення» в ранньохристиянському мистецтві, середньовічному мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
28. Іконографія сюжету «Вхід у Єрусалим» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
29. Іконографія сюжету «Успіння Богородиці» в мистецтві православного Сходу і латинського Заходу (мотив Вознесіння Богоматері – «Санта Марія Ассунта»).
30. Іконографія сюжету «Хрещення Господнє» – «Богоявлення» в мистецтві православного Сходу і латинського Заходу.
31. Формування іконографії «Страшного Суду» у візантійському мистецтві. Іконографія цього сюжету в мистецтві православного Сходу і латинського Заходу.
32. Іконографія сюжету «Вознесіння» в мистецтві православного Сходу і латинського Заходу.
33. Іконографія сюжету «Преображення» в мистецтві православного Сходу і латинського Заходу.
34. Іконографія сюжету «Різдво Христове», його відмінності в мистецтві православного Сходу і латинського Заходу.
35. Іконографія сюжету «Стрітення Господнє» в мистецтві православного Сходу і латинського Заходу.
36. Іконографія сюжету «Зіслання Святого Духу на апостолів» - особливості іконографії в мистецтві православного Сходу і латинського Заходу, рання іконографія свята як Вознесіння-П'ятидесятниця.
37. Іконографія сюжету «Воздвиження хреста» у східнохристиянському мистецтві.
38. Іконографія «Євхаристії – причастя апостолів» і «Таємної вечері»
39. Іконографія Старозавітної Трійці (Гостинність Авраама) і Новозавітної Трійці.
40. Вівтарна перегородка християнських храмів – генезис, еволюція до XV ст.
41. Український іконостас XVII – XVIII ст. Основна структура, іконографія.
42. Іконографія сюжету «Введення Богородиці у храм» в мистецтві православного Сходу і латинського Заходу.

ТЕМИ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Теми до практичного заняття за лекцією 1 «Іконографія як наука і метод дослідження. Іконографія ранньохристиянського мистецтва»

1. Живопис катакомб (Катакомби Прісцилли, II-IV ст. Рим)
2. Живопис катакомб (Катакомби св. Калліста II—IV ст. Рим)
3. Живопис катакомб (Катакомби св. Домітілли II—IV ст. Рим)
4. Живопис катакомб (Катакомби Коммоділли. IV ст. Рим)
5. Живопис катакомб (Катакомби Петра і Марцелліна, IV ст. Рим)
6. Символіко-алегоричні зображення Христа в живописі катакомб: Христос-Добрий Пастир, Христос-Чудотворець, Христос-Учитель, Христос-Тріумфатор. Їх зв'язок з образотворчими формулами мистецтва пізньої античності.
7. Ранньохристиянські символи.
8. Базиліка (особливості архітектури, функціональне призначення в Давньому Римі та у Візантії)
9. Архітектура та внутрішнє оздоблення мавзолею Галли Плагідії. 5 ст. Равенна
10. Архітектура та внутрішнє оздоблення аріанського баптистерію в Равенні. Межа 5 – 6 ст.
11. Архітектура та внутрішнє оздоблення аптистерію православних. Кін 4–5 ст. Равенна
12. Архітектура та внутрішнє оздоблення базиліки Сант-Аполлінаре-Нуово. Межа 5–6 ст. Равенна
13. Архітектура та внутрішнє оздоблення базиліки Сант-Аполлінаре-ін-Классе. 6 ст. Равенна
14. Архітектура та внутрішнє оздоблення базилики Сан-Витале. VI ст. Равенна

Теми до практичного заняття за лекцією 2 «Формування християнського мистецтва. Періодизація візантійського мистецтва»

1. Історія будівництва і архітектура Софії Константинопольської.
2. Система художнього оформлення Софії Константинопольської до доби іконоборства.
3. Мозаїки Софії Константинопольської 9 – 10 ст.
4. Варіативна програма композицій в апсидах ранньохристиянських храмів (Христос-тріумфатор, «Traditio legis», «Богоматір Тронна», «Триумфальний Крест», «Христос в славі»)
5. Візантійські ікони Синаю 6-7 ст. і їх зв'язок з античним мистецтвом.
6. Доба іконоборства і система живописного оформлення храмів цього періоду.
7. Теорія образу у візантійському мистецтві (основні вимоги до сакрального зображення), що сформувався у період іконоборських дебатів 8-9 ст.
8. Історія будівництва і архітектури Софії Київської.
9. Мозаїки Софії Київської.
10. Фрески Софії Київської 11 ст.
11. Історія будівництва і архітектура Михайлівського Золотоверхого собору в Києві 12 ст. (не його відбудови у 1998 р.!)
12. Мозаїки і фрески Михайлівського Золотоверхого собору 12 ст.

Теми до практичного заняття за лекцією 3 «Символіка складових частин християнського храму і система живописного оформлення. Німб і хрест в християнському мистецтві та їх символічне значення»

1. Візантійські типи християнських храмів: особливості архітектури купольної базиліки, центричного храму і хрестовокупольного храму.
2. Архітектура та внутрішнє оздоблення церкви Сергія і Вакха в Константинополі і її вплив на візантійську архітектуру.
3. Складові частини архітектури християнського храму та основні елементи внутрішнього опорядження.
4. Тридільна символіка храму (по горизонталі і вертикалі) і пов'язана з цим ієрархія розміщення зображень (зображення в головному куполі, консі апсиди, пандативах купола, в наосі, на західній стіні храму).
5. Система живописного оформлення Софії Київської.
6. Система живописного оформлення собору Санта-Марія-Нуова, 12 ст. Монреале, Сицилія.
7. Система живописного оформлення собору Святого Марка в Венеції 12-13 ст. (мозаїки інтер'єру).

8. Система живописного оформлення собору Святого Марка в Венеції 12-13 ст. (мозаїки нартексу).
9. Система живописного оформлення церкви св. Луки (кафолікон) монастиря Осіос-Лукас, Греція (мозаїки нартексу).
10. Система живописного оформлення церкви св. Луки (кафолікон) монастиря Осіос-Лукас, Греція (мозаїки наосу).
11. Система живописного оформлення собору в Торчелло (Італія).

Теми до практичного заняття за лекцією 4 «Іконографія Ісуса Христа: проблема зображення Бога у візантійському мистецтві»

1. Основні атрибути зображення Ісуса Христа.
2. Іконографія Нерукотворного Образу.
3. Іконографія зображень Ісуса Христа «Спас Еммануїл».
4. Іконографія поясних зображень Ісуса Христа.
5. Іконографія композиції «Христос Цар Слави».
6. Іконографія зображень Ісуса Христа на повний зріст (Христос Халкіт або Спас Пантократор)
7. Іконографія композиції «Христос Цар Юдейський».
8. Іконографія композиції «Спас на престолі».
9. Іконографія композиції «Спас у Славі» (Спас в Силах).
10. Іконографія композиції «Спас Великий архієрей».
11. Іконографія композиції «Спас Цар Царів».
12. Іконографія композиції «Спас на престолі».
13. Іконографія композиції «Христос – лоза виноградна».
14. Іконографія композиції «Софія – Премудрість Божа».
15. Іконографія композиції «Спас Недрімаюче Око».
16. Іконографія композиції «Христос Пелікан».
17. Іконографія та символіка композиції Деїсус (Моління).
18. Іконографія композиції «Старозавітна Трійця».
19. Іконографія композиції «Новозавітна Трійця».

Теми до практичного заняття за лекцією 5 «Іконографія зображень ангелів, іконографія Богоматері»

1. Особливості іконографії дев'яти ангельських чинів.
2. Вбрання та атрибути архангелів Гавриїла і Михаїла.
3. Основні атрибути та зображення Богоматері.
4. Іконографія Богоматері в доіконоборчий період.
5. Іконографія типу Богоматері Оранти.
6. Іконографія типу Богоматері Влахернатисси.
7. Іконографія типу Богоматері Одигітрії.
8. Іконографія типу Богоматері Єлеуси.
9. Іконографія типу Богоматері Агіосорітісси.
10. Іконографія типу Богоматері Нікопеї.
11. Іконографія типу Богоматері Ассунти.
12. Особливості іконографії та символіка композиції «Неопалима купина».
13. особливості іконографії композиції та символіка «Життєдайне джерело –
14. особливості іконографії та символіка композиції «Богородиця з мечем у серці» (Mater Dolorosa).
15. Особливості іконографії та символіка композиції «Мадонна Мізерікордія».
16. Особливості іконографії та символіка композиції «Коронування Богоматері» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
17. Іконографія та символіка композиції «Усіх скорботних радість».
18. Іконографія та символіка композиції «Замкнений сад» (Hortus conclusus) в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
19. Іконографія та символіка композиції «Похвала Богоматері».
20. Іконографія та символіка композиції «Собор Богоматері».

Теми до практичного заняття за лекцією 6 «Іконографія дванадцяти апостолів, вибраних пророків, деяких найбільш шанованих християнських святих»

1. Особливості іконографії та атрибути апостолів Андрія, Марка, Варфоломія, Фоми, Філіпа, Іуди Фаддея.
2. Особливості іконографії та атрибути апостолів Іакова Старшого, Іакова Молодшого, Матфія, Симона.
3. Іконографія апостолів Петра і Павла у ранньохристиянському і візантійському мистецтві.
4. Іконографія, символи євангелістів (Іоанна Богослова, Матфея, Луки, Марка)
5. Іконографія та атрибути чотирьох великих пророків (Ісайї, Єремії, Єзекіїла, Даніїла).
6. Іконографія пророків Моїсея, Соломона, Іакова, Захарії.
7. Іконографія «Древа Єссея» в мистецтві Сходу і Заходу.
8. Іконографія та атрибути Йоана Хрестителя, св. Миколая.
9. Іконографія та атрибути св. Варвари, св. Катерина, св. Агнеси.
10. Іконографія та атрибути св. Георгія, св. Дмитрія, св. Пантелеймона.

Теми до практичного заняття за лекцією 7 «Іконографія циклу дванадцяти празників. Іконографія композиції «Страшний суд»

11. Іконографія композиції «Різдво Богоматері» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
12. Іконографія композиції «Благовіщення» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу
13. Іконографія композиції «Введення Богматері в храм» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
14. Іконографія композиції «Різдво Христове» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
15. Іконографія композиції «Стрітєння Господнє» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
16. Іконографія композиції «Хрещення Господнє (Богоявлення)» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
17. Іконографія композиції «Преображення Господнє» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
18. Іконографія композиції «Вхід Господній у Єрусалим» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
19. Іконографія композиції «Вознесіння Господнє» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
20. Іконографія композиції «Зішестя Святого Духу на апостолів» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
21. Іконографія композиції «Успіння Богородиці» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
22. Іконографія композиції «Воздвиження чесного Хреста» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
23. Іконографія Страшного Суду в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.

Теми до практичного заняття за лекцією 8 «Євангельські теми в іконографії, тема Небесного Єрусалима в іконографії Сходу і Заходу»

1. Іконографія страсного циклу: літературні основи, зображення, що сформувалися у візантійському мистецтві.
2. Іконографія сюжету «Омовіння ніг».
3. Іконографія сюжету «Таємна вечеря» у візантійському мистецтві.
4. Іконографія сюжету «Таємна вечеря» у західноєвропейському мистецтві.
5. Іконографія Євхаристії (Причастя апостолів) і «Таємної вечері» - як символічної і історичної редакції однієї події.
6. Іконографія сюжету «Моління про чашу» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
7. Іконографія сюжету «Суд Пілата» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
8. Іконографія сюжету «Хресний шлях» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
9. Іконографія сюжету «Розп'яття» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.

10. Іконографія сюжету «Покладання в труну» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
11. Іконографія сюжету «Зішестя в пекло (Воскресіння)» у візантійському мистецтві.
12. Іконографія сюжету «Воскресіння» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу
13. Іконографія сюжету «Воскресіння Лазаря».
14. Іконографія сюжету «Зустріч Марії та Єлизавети» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
15. Іконографія сюжету «Поклонінні волхвів» в мистецтві латинського Заходу і православного Сходу.
16. Іконографія сюжету «Чудо в Кані Галілейській та перетворення води на вино» в мистецтві латинського Заходу.
17. Іконографія Небесного Єрусалиму у візантійському мистецтві.
18. Іконографія Небесного Єрусалиму в західноєвропейському середньовічному мистецтві.

Теми до практичного заняття за лекцією 9 «Іконографія іконостаса»

1. Формування вівтарної перегородки у ранньохристиянський період, основні варіанти конструкції темплонів у візантійських храмах.
2. Вівтарна перегородка у храмах Київської Русі.
3. Формування середньовічного українського іконостаса XIV – XV ст.
4. Конструктивна форма українських іконостасів XVII – XVIII ст.
5. Іконографія українських іконостасів другої половини XVII – XVIII ст.
6. Декоративно–пластичне опорядження українського іконостаса кінця XVII – середини XVIII ст.